

Projektová zpráva I

Charita Olomouc a otevřená práce se seniory

Moritz Henning
Moritz-henning@web.de

Charita Olomouc
Wurmova 5
77111 Olomouc

Česká republika

Olomouc, 7. ledna 2007

Milá rodino, přátelé a podporovatelé,

konečně je to tady. Uběhly více jak 4 měsíce a já bych měl popsat všechny události. Budu zcela upřímný. Není to můj první pokus, kterým začínám.

V první řadě bych chtěl ještě jednou poděkovat všem za jejich podporu. Velký dík bych chtěl vyjádřit Nadaci „Erinnerung, Verantwortung, Zukunft“, která financovala mou službu. Dík patří ale také každému z vás za vaši podporu, ať materiální nebo fyzickou¹. Je pro mě velmi důležité, že za mnou stojí skupina lidí a je tam.

K dnešnímu dni jsem si pořídil 4 slovníky, poslal minimálně 136 pohledů a dopisů do celého světa a urazil cca 5743km: Berlín, Ostrava, Praha, Prostějov, Šumperk, Vídeň a opakovaně Olomouc. Počet pokusů napsat tuto zprávu pro tentokrát uvádět nebudu.

Všechno začalo Hirschluchem

Prvních deset dní v září patřilo zcela a úplně akci symbol smíření a přípravě na naši službu v nejrůznějších zemích. Sám jsem předtím navštěvoval jazykový kurz a nějakou dobu se setkával s jednou skupinou seniorů, se kterými jsem hrál „Člověče nezlob se“.

V Hirschluchu bylo ale těžiště mých příprav v práci se sociálně znevýhodněnými lidmi, neboť bych měl polovinu času pracovat s bezdomovci. V naší pracovní skupině si vedoucí týmu dala dokonce tu práci, že pro každého vymyslela jednu hru s rolemi. Tady jsem se také poprvé mohl seznámit s ostatními dobrovolníky, kteří se mnou společně cestovali do Česka.

Naše první cvičení spočívalo v tom, že jsme měli připravit představení se společným tancem na večer zemí. Až do tohoto momentu jsem si byl nejistý, zda z nás může být jedna skupina – až do doby než přišel večer zemí: jeviště se tak otřásalo pod našimi tanečními kroky a ve mně se probudil pocit ná-

¹ Pravděpodobně myšleno „psychickou“ a v orig. se jedná o překlep – pozn. překladatele.

klonnosti k týmu – opravdu to člověka dostalo do té nálady. Přitom musím zmínit, že ASF zvládne spojit nejrůznější lidi dohromady. Také návštěva katedrály sv. Hedviky v Berlíně a účast na katolické bohoslužbě byly pro mě opravdovým vrcholem. S mnoha dojmy jsme se pak 11. září vydali na cestu. Cíl: Praha.

Orientační dny v Praze

Zde v Praze jsme měli mít jazykový kurz, který byl ale podle mě příliš krátký. Mohl se zkrátit program na jiném místě, aby se dalo více prostoru jazyku. Mnohé, co jsme si v Praze museli vyslechnout jsme znali už z Hirschluchu. Tím bylo předprogramováno, že došlo mezi námi a vedoucími ke sporům a nedorozuměním. Na druhé straně to mělo něco do sebe, pobíhat takhle sem a tam po Praze. Dalším pěkným zážitkem byla účast na židovském šabatě ve Španělské synagoze a společné jídlo z Židovskou obcí v Praze. Sedmáctého jsme pak jeli dál směr Olomouc.

Příjezd do Olomouce

Byl slunečný den a já jsem byl prvním z naší malé společnosti dobrovolníků, kdo měl opustit vlak. Sice jsem už Olomouc znal, ale byl to divný pocit, vystupovat zde znovu po více jak pěti letech, a navíc hned na dvanáct měsíců. Bezděčně jsem dupal vstupní halou. Tady mě přivítala jedna spolupracovnice charity – měla být původně mojí mentorkou, ale to je jiný příběh.

Bydlím zde společně se třemi českými studenty v osmém patře panelového domu. Vůbec to není tak špatné. Rád pozoruji západ slunce z okna našeho kuchyňského pokoje a vítám každé ráno katedrálu z okna mého pokoje. Olomouc je opravdu pěkné město. Podle legendy ji založil César – proto zde stojí přinejmenším Césarova kašna. Město se pyšní druhým největším orlojem v celém Česku a sloupem nejsvatější trojice, který stojí přímo před radnicí a je jedním z nejstarších v celé Evropě. Díky tomuto sloupu a zachovalému starému centru je Olomouc součástí programu UNESCO. Kdysi dávno prý Olomouc osobně navštívil Mozart, jemu na počest se neustále konají koncerty. Pokud bychom ale měli být upřímní, Mozart zde byl, když mu bylo devět a jeho rodiče ho chtěli ochránit před neštovicemi v Salzburku. Neštovice dostal i tak.

Olomouc se 100.000 obyvateli není právě velkoměsto, ale chová se jako by bylo. Jako jedno z největších studentských měst Česka, každý večer se tu něco koná a hospodská kultura nenechá žádná přání nesplněná. Na tomto místě bych rád zdůraznil, že jsem nedostal žádnou podporu od svazu turistického ruchu města Olomouc.

Moje práce

Protože jsem vůbec prvním dobrovolníkem v Olomouci, mám celkem volnou ruku, co se týče rozvržení práce. Mnohé probíhá ve vlastní režii. V charitě je sice stanovená pracovní doba, ale tu si domluvíme se svými kolegy individuálně sám. Důležitým krokem pro mě bylo navázání kontaktu se zdejší židovskou obcí a paní Voglovou, předsedkyní Svazu nuceně nasazených. Společně s Meret Brandner z obecně prospěšné organizace Živá Paměť v Praze všichni přispívají k tomu, aby otevřená práce se seniory, tak jak ji dělám, dostala nějakou formu.

Projekt I: Otevřená práce se seniory

Židovská obec: Kontakt k židovské obci byl pro mě již předem zajištěn. Takže jsem se zde musel pouze příležitostně telefonicky ohlásit a hned jsem dostal pozvánku k připravovanému roš hašana, židovskému svátku nového roku. Zde jsem také poznal první z mých dvou klientek.

To jsou Larissa a Luise, které mají mezi sebou úzký přátelský vztah a znají se z doby před Terezínem, kde byly obě po tři roky až do konce války. S oběma ženami mě spojuje velmi dobré přátelství. Možná je to také tím, že mluví velmi dobře německy. Larissu bych vám chtěl později podrobněji představit. Celkem vzato práce s židovskou obcí je velmi osvěžující. Smím být při kulturních a náboženských svátcích, dokonce mě už i vzali na výlet do Prahy.

Svaz nuceně nasazených: Zprostředkovaně přes Živou paměť jsem již poměrně brzy navázal kontakt s paní Voglovou. Je předsedkyní svazu a sama byla delší čas „plně nasazená“, jak sama tak pěkně říká. Pracuje bez nároku na honorář a je mi k dispozici se vším co má. Jsme teprve v počáteční fázi, protože dobrovolníků jako takových v Čechách moc není nebo nejsou příliš známi. Takže momentálně navštívím pouze osm osob. Zato si na ně mohu udělat čas a častěji se u nich zastavit.

Všechny mé babičky a dědové (Babis a Dedis pochází z češtiny a znamená prababička a pradědeček) jsou zhruba ročník 1920 až 1925. Při mých návštěvách jde spíš o to, pobýt s těmi lidmi. Téměř všichni si stěžují, že jsou sami. Takže mohu svůj koníček – lít do sebe hodně kávy – spojit s prací. Často mě také zásobují tolika dobrotami, že po večerech sedím společně s několika studenty a nutím je, aby mi pomohli sníst ty pokrmy, jinak bych si totiž musel každý měsíc kupovat nové kalhoty.

Tu a tam také uklízím jedné paní schody nebo jdeme společně k lékaři nebo nakupovat. To všechno je velmi vděčný úkol a někteří už mají i mou fotku vedle fotografií ostatních rodinných příslušníků. Tak vznikla v co nejkratší době opravdová přátelství, takže ani nechci mluvit o práci.

Projekt II: Práce se sociálně znevýhodněnými lidmi

Charita tady v Olomouci provozuje vaření polévky pro bezdomovce. Na ni je napojen projekt bydlení pro ženy a muže. Já pomáhám v projektu vaření, kterému říkáme jen „Denní centrum“. Zpravidla k nám chodí až 50 lidí. Každý den se někdo nově přihlásí a nyní, když je chladno, jich přijde až 120, registrovaných je skoro 500.

Přitom ne zdaleka všichni jsou bezdomovci. Příčiny: malý důchod nebo sociální podpora, jako Romové příliš malý příjem, závislost na drogách, problémy s alkoholem, gamblerství a impulzivní chorobné nakupování. Staří a mladí, ženy a muži. Pokud jsou u nás zaregistrováni, dostanou od nás čaj, polévku, poradenskou a sociální péči a pokud to je možné, tak i lékařskou péči. Několika klientům opatrujeme jejich peníze, s jinými jdeme společně na úřad práce nebo také do nemocnice. Někteří lidé, kteří k nám chodí, už nemají téměř žádné sebevědomí, a tak jim opravdu pomůže, když je trochu provázíme běžným dnem. Bohužel v tomto ohledu ještě nejsem do procesu tak zcela úplně involvován, jak bych chtěl.

A tady přicházíme k problémům: na jedné straně je to jazyk, na straně druhé chybějící komunikace mezi kolegy a praktikanty. Běžné potřeby bezdomovců zvládám bezproblému a také jim dostatečně rozumím, co se týče jazyka. Abych se ještě lépe naučil jazyk a vytvořil také důvěryhodný vztah s klienty, poprosil jsem, abych se mohl zúčastňovat rozhovorů. To celé fungovalo pouze dva týdny. Má role a funkce je pořád ještě hodně sporná a přinejmenším mám ten pocit, že charita přesně neví, co se mnou má dělat. Spolupracovníci jsou rádi, že mě mají, učím dva kolegy a jednu jeptišku němčinu. Ale všechny tyto akce měly velmi těžký porod, mí kolegové zpočátku měli problém se mnou mluvit, protože si mysleli, že jejich znalosti němčiny a angličtiny nejsou dostatečné. Proto mi zpočátku vůbec nedávali termíny rozhovorů, což člověku zrovna neulehčuje situaci a není s podivem, že jsem toho měl jednu dost.

Ptám se sám sebe, jak to, že za mnou charita nepřijde? Takhle jsem já tím, kdo podněcuje společné rozhovory. Pokouším se o konstruktivní kritiku, aniž bych ji ale sám dostal – to je hodně mrzuté. A při tom všem povyku si velmi vážím práce s bezdomovci. Vždycky, když se žádný z mých kolegů nedívá, začnou se mnou klienti hovořit a z nějakých vzdálených koutů v hlavě jim nabíhají dávno zapomenuté znalosti němčiny a angličtiny. To je pak moment, který mě těší, že tu jsem, a sám se nově motivuji. A abych to otevřeně řekl, budu tak dlouho šlapat charitě na paty, až bude fungovat definování pracovní oblasti praktikantů a jejich uvedení.

Protože nejen já tu stojím bezradně. Každé dva týdny dostáváme výpomoc z charitní školy pro sociální práci. Na týden jsou pak v našem zařízení dva praktikanti. To má za následek čilou výměnu a myslím, že to je také chybějícím uvedením do práce.

Přítom všem svým kolegům vycházím velký kus vstříc. Rád dělám účetnictví a statistiku, obojí spíše neoblíbené úkoly. Také by mě těšilo, kdybych směl bezdomovce učit anglicky.

Můj první malý projekt

Vlastně mi sestra Leona od začátku říkala, že o Vánocích mám pracovat v charitě. Poté, co jsem se podrobně dotazoval, jsem to ale vztahoval pouze na 24. prosince. 25. a 26. mělo být zavřeno, protože na tyto dny se nenajdou žádní praktikanti nebo spolupracovníci.

Nápad se zrodil! V Olomouci jsem poznal hodně studentů, kteří pocházejí z různých dalekých částí Evropy a nejedou přes svátky domů. Proč bychom proto nemohli společně začít?? Také jsem se ptal kolegů z ASF, zda by se chtěli zúčastnit. Celkem byl náš tým o síle šesti mužů, každý z nás daroval na podporu vánoční oslavy 100 korun.

V době od 21. do 23. prosince jsme připravili pro 200 lidí bramborový salát, obalovali řízky, balili dárky, zdobili místnost kde se pobývalo a starali se o běžný servis. Pěkné bylo, že 24. jsme nemuseli vést žádnou statistiku, bezdomovci nemuseli platit za kávu a jednou v roce byli námi obsluhováni. Nejprve pastor vyprávěl krátký příběh a nám se zdálo, jako by nálada dosáhla svého vrcholu. Někteří začali plakat. Všechno bylo velmi emocionální a pocit, že jsem mohl tento den strávit se svými bezdomovci byl velmi pěkný, protože mi někteří přirostli k srdci. Přáli jsme si navzájem a bezdomovcům veselé svátky, nálada pak byla velmi rodinná.

Následující dva dny, za které jsem sám převzal zodpovědnost, proběhly stejně harmonicky. S našim gulášem a palačinkami jsme dobře pochodili. Také nás samotné vaření ve větších dimenzích a pečení cca 100 palačinek velmi bavilo. V týmu to skvěle fungovalo a rád bych proto na tomto místě ještě jednou poděkoval všem mým přátelům za jejich podporu. Také pro mě to byl křest ohněm, zda se hodím za vedoucího týmu, protože v létě budu mít na starosti letní tábor v Olomouci.

Larissa Šimková

Larisse je 86 let a pochází z Prostějova. Tam také vyrostla než musela v roce 1942 do Terezína. V Terezíně byla tři roky až do konce války, zde poznala svého manžela. Krátce po válce se se svým manželem přestěhovala na Slovensko. Poté, co jí byl přiřknut dům v Prostějově, který patřil před válkou její rodině, vrátila se roku 1994 zpět do Česka. Ještě před pěti lety se starala o svou nemocnou sestru, která u ní bydlela.

Larissu jsem poznal při první návštěvě Židovské obce v Olomouci. Po modlitbě ještě všichni poseděli v místnosti, kde se scházejí a jedli. Oslovila mě anglicky a ptala se mě, odkud pocházím. Protože jsem od přírody hovorný, dlouho jsme si spolu povídali, nejprve anglicky, poté německy. Od té doby se jednou týdně scházíme v Prostějově. Pijeme spolu kávu, k tomu si dopřejeme jednu cigaretu. Někdy zajdeme do kavárny v centru města. Společně jsme se prošli po židovském hřbitově. Před válkou byl Prosnitz (Prostějov), jak se mu německy říká, velmi bohaté město s velkou židovskou obcí. Nyní tu jsou s Larissou stěží tři členové obce.

Špatné dny

Samozřejmě jsou takové dny, kdy ležím už ve 20 hod. v posteli a všechno proklínám. Co mě tady hodně štve, je nespolehlivost některých Čechů, že se všechno děje na poslední chvíli a můj kolega Dušan, který se ani neobtěžuje se mnou mluvit pomalu a který vytáhne své neexistující znalosti angličtiny vždy v momentě, který je pro něj trapný. Že mi ukradli peněženku, nepovažuji za tak strašné, jako ty nepříjemné úředníky na přepážkách Českých drah. Opravdu strach jsem měl, když jeden bezdomovec v našem zařízení mrštil plným talířem polévky o stěnu. Ó! To jsem byl překvapený. Naštěstí sestra Leona měla situaci pod kontrolou a jako jeptiška má u těch lidí autoritu. Udělalo to opravdu dojem. Přesto se mi třásla kolena a já bych se byl nejraději schoval, ale sebral jsem odvahu a posbíral střepy.

Dobré dny

Těch mám naštěstí opravdu mnoho. Byl jsem např. nedávno s přáteli na střeše domu. Zdejší dóm se právě renovuje a nám se naskytla příležitost vylézt na lešení. Pravidelně se tu konají skvělé kulturní akce. Byl jsem přinejmenším už na třech filmových festivalech a několika koncertech. Stihl jsem si najít oblíbenou kavárnu a k tomu patřící hospůdku. Přesto mám pocit, že neustále něco nového objevuji.

Dalším velkým podnětem je také blízkost Vídně. Mohl jsem si tak plně užít svou krátkou vánoční dovolenou vánočními nákupy, návštěvami muzeí a muzikálů v nejkulturnějším městě Evropy. Další cesty do Varšavy, Budapešti a Bratislavy jsou už dávno naplánovány. Ale také cestování po Čechách mě velmi baví. Ostrava se svým průmyslovým šarmem byla pro mě neobyčejně hezkým městem. Jinak to jsou prostě ty drobné věci denního života, které mi zde krátí čas a těší mě.

Ještě jednou mnohokrát díky za milé dopisy, balíčky a pohlednice, které ke mně zas a zas najdou cestu! Také se neustále těším z emailů z domova. Buďte si jisti, že na vás myslím! Také bych rád všechny srdečně pozval do Olomouce. Pokud byste měli dotazy nebo podněty k mým projektům nebo chtěli vědět víc: neostýchejte se mi napsat!

Mnohokrát díky za vaši veškerou podporu! Nashle až do příští zprávy, která na sebe doufejme nenechá tak dlouho čekat,

Srdečné pozdravy,

Moritz Henning